

1 Our Shiur began with the issue of eating מצה and מרור together. The well-known opinion of הלל הנשיא is quoted in a Braisa; אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלן שנאמר; פסח מצה ומרור יאכלוהו - על מצות ומרורים יאכלוהו together and eat them that way, together. Because, he understood the Posuk to be saying; The Korban Pesach shall be eaten together with Matzo and Maror. The Gemara cites another Braisa, where, based on the very same Posuk, the רבנן say; בפני עצמו וזה בפני עצמו. They Darshen the suffix of the word Yochlu-HU, which is singular, as indicating that each one of the פסח מצה ומרור can be eaten separately. According to Tosfos, רב אשי understands the Braisa as follows; הלל holds that לכתחילה they should be eaten together, and בדיעבד one is יוצא even when eaten separately. The רבנן hold that לכתחילה they may be eaten either way - together, or separately.

1 Eating מצה & מרור together

<p>כתיבת:</p> <p>רבנן</p> <p>אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו</p> <p>על מצות ומרורים יאכלוהו</p> <p><i>Singular</i> Indicating - separately</p> <p>רב אשי</p> <p>רבנן</p> <p>לכתחילה בדיעבד may be eaten either way</p>	<p>כתיבת:</p> <p>אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלן שנאמר</p> <p>על מצות ומרורים יאכלוהו</p> <p><i>noos eaten together with מצה & מרור</i></p> <p>הלל</p> <p>לכתחילה בדיעבד may be eaten separately should be eaten together</p>
---	--

2 However, ר' יוחנן says; הלל - חולקין עליו חביריו על הלל - The רבנן disagree with הלל to the extent that פסח מצה ומרור may NOT be eaten together, and MUST be eaten separately, זה מצוות מבטלות - because; בפני עצמו וזה בפני עצמו - even בדיעבד. The taste of one Mitzvah nullifies the taste of the other Mitzvah. הלל obviously holds; אין מצוות מבטלות זו את זו - One Mitzvah is not מבטל another Mitzvah, and therefore, can be eaten together. However, הלל the אמורא - who was a tenth-generation descendant of הלל הנשיא - says, that even הלל who holds דאורייתא; - That is only in a case of; אין מצוות מבטלות זו את זו - If both are דאורייתא or both are דרבנן - but Hillel agrees that we do say זו את זו - Where it is דאורייתא בדרבנן - and since דאורייתא זהה דאורייתא זהה - דרבנן is only מרור and דאורייתא is מצה nowadays ומרור דרבנן - מצה דרבנן - The taste of the מרור ומבטיל ליה למצה דאורייתא, and מצה דאורייתא will be מבטל the taste of the מרור דרבנן, and one would not be יוצא the Mitzvah of Matzah.

2 ר' יוחנן חולקין עליו חביריו על הלל

<p>רבנן</p> <p>לכתחילה בדיעבד may NOT be eaten together</p> <p>מצוות מבטלות זו את זו</p> <p>בזמן הזה מצה מרור דאורייתא דרבנן</p> <p>אחי מרור דרבנן ומבטל ליה למצה דאורייתא</p>	<p>הלל</p> <p>לכתחילה בדיעבד may be eaten separately should be eaten together</p> <p>אין מצוות מבטלות זו את זו</p> <p>מצוות מבטלות זו את זו</p> <p>דאורייתא בדרבנן או דרבנן בדרבנן</p>
--	--

אמורא the הלל says

3 Therefore, the Gemara concludes - as we do to this very day; מברך על אכילת מצה ואכיל - One first recites the Brachah of מצה על אכילת מצה and eats מצה only. והדר מברך על אכילת מרור. והדר מברך על אכילת מרור ואכיל - He then recites the Brachah of מרור על אכילת מרור and eats מרור only. והדר אכיל מצה וחסא בהדי הדדי בלא ברכה זכר למקדש. - He then eats מצה AND מרור together to commemorate, and fulfill the Mitzvah according to the opinion of Hillel.

3

The Gemara concludes

**מברך על אכילת מצה
ואכיל**

**והדר מברך על אכילת מרור
ואכיל**

**והדר אכיל מצה וחסא בהדי הדדי
בלא ברכה
זכר למקדש כהלל**

4 אמר רבי אלעזר אמר רב אושעיא כל שטיבולו במשקה צריך נטילת ידים We must wash our hands before touching any food that is dipped in liquid. Since hands have the status of a שני, and a שני can turn liquid that it touches into a ראשון, if we don't wash our hands, the liquid will become a ראשון from our hands, and will in turn make the food into a שני לטומאה.

4

**אמר רבי אלעזר אמר רב אושעיא
כל שטיבולו במשקה
צריך נטילת ידים**

▶ **HANDS** *have שני לטומאה
and can turn*

▶ **LIQUID** *into a ראשון לטומאה
and will in turn make the*

▶ **FOOD** *into a שני לטומאה*

5 From the fact that אושעיא requires נטילת ידים for anything that is wet, it seems that the מרור has to be totally submerged in the חרוסת, and that is why we wash our hands before eating מרור.

5

IT SEEMS

**The מרור has to be
Totally Submerged in the חרוסת**

*And that is why
we wash our hands before*

6 The Gemara responds; ודלמא לעולם אימא לך לא צריך לשקועיה - Perhaps the מרור does not have to be totally submerged in the חרוסת, because the dangerous sap of the מרור is killed from the smell of the חרוסת alone, and the reason we wash our hands is just in case we ever do totally submerge the מרור in the חרוסת.

6

THE גמרא RESPONDS

**ודלמא לעולם אימא לך
לא צריך לשקועיה**

*The dangerous sap of the מרור
is killed from the smell of the חרוסת alone*

**We wash our hands
just in case
we ever do totally submerge**

7 ואמר רב פפא - The Gemara records two rulings of רב פפא: One - Rav Papa says not to leave the מרור in the חרוסת for too long, because the sweetness of the חרוסת would neutralize the bitter taste of the מרור.

7

ואמר רב פפא

1

**Not to leave the מרור in the חרוסת
for too long**

*The sweetness of the חרוסת
would neutralize the bitter taste*

8 Two - Regarding that which רבנא עוקבא taught; נטל ידיו בטיבול ראשון נטל ידיו בטיבול שני - One who washed his hands for the first dipping must wash his hands again for the second dipping. There are two ways to understand this statement: 1- The רבנן thought that this statement is referring to during the year when one is מסיח דעת - he is not necessarily careful to watch his hands from becoming טמא between one dipping and the other - but on the night of the סדר we don't need to wash twice, because one is not מסיח דעת, since he knows that he will be doing a second טיבול. 2- However, רב פפא holds that this statement is only true at the סדר, because other times one does not generally dip twice. The reason we require washing again on the night of the סדר is because while reciting the הגדה and הלל he might be מסיח דעת.

8

2

רבנא עוקבא

**נטל ידיו בטיבול ראשון
נטל ידיו בטיבול שני**

2 ways to understand this:

<p>רב פפא</p> <p>Referring to THE סדר</p> <p><i>During פסח & פסח he might be מסיח דעת</i></p> <p>But</p> <p>DURING THE YEAR</p> <p><i>don't need to wash twice</i></p> <p>One does not generally dip twice</p>	<p>רבנן</p> <p>Referring to DURING THE YEAR</p> <p><i>One is מסיח דעת</i></p> <p>But</p> <p>THE סדר</p> <p><i>don't need to wash twice</i></p> <p>One is NOT מסיח דעת</p>
---	--

9 The Gemara goes on to another topic יצא אמר רבא בלע מצה יצא - As the Rashbam explains; One who swallows מצה without chewing it is יוצא, because it is still considered אכילה - but somebody who swallows מרור without chewing it is not יוצא, because וליכא טעם מרור וליכא טעם מרור - One must sense the bitter taste of the Maror. If somebody swallows them together he is יוצא the מצוה of מצה but not מרור.
 מרור.
 יצא - If he wraps it in something and swallows it, he is not even יוצא the Mitzvah of מצה.

9

אמר רבא

בלע מרור לא יצא	בלע מצה יצא
בלי טעם מרור ולכא	Without chewing is considered אכילה
If somebody swallows them together	
ידי מרור לא יצא	ידי מצה יצא
כרכן בסיב ובלען אף ידי מצה - נמי לא יצא	

10 The Gemara next explains that which the Mishnah said; הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת ושני תבשילין - They would bring before him Matzah, lettuce, Charoses and two cooked foods.
 אמר רב שימי בר אשי מצה לפני כל אחד ואחד מרור לפני כל אחד ואחד - Rav Simi bar Ashi holds that each person would receive a small table with מצה וחזרת וחרוסת, but we only remove the table from the person leading the סדר and saying the הגדה.
 רב הונא disagrees and holds that only the person leading the סדר gets מצה מרור וחרוסת on the table in front of him, and we Pasken like רב הונא.

10

הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת ושני תבשילין

רב הונא	אמר רב שימי בר אשי
Only the person leading gets מצה מרור וחרוסת	מצה לפני כל אחד ואחד מרור לפני כל אחד ואחד וחרוסת לפני כל אחד ואחד

11 למה עוקרין את השולחן - The Gemara asks; why do we remove the table at all?
 answered; כדי שיכירו תינוקות וישאלו - So that the children will see something different and ask about it -
 In fact, when אב"י asked why they were removing the table, רבה told him; פטרתן מלומר מה נשתנה - By asking that question I had already fulfilled the obligation of saying מה נשתנה. Tosfos points out that it is not just this one question, for the Mishnah on the next Daf teaches the well-known Four Questions. Rather, this question will lead to the other questions.

11

למה עוקרין את השולחן?

דב"ר ינאי

כדי שיכירו תינוקות וישאלו

When אב"י asked why they were removing the table רבה told him; פטרתן מלומר מה נשתנה

12 The דף concludes with three explanations of the phrase לחם עוני, which the Torah uses to describe מצה:
 First - לחם שעונין עליו דברים הרבה - It is bread that lots of words are said over it - namely סיפור יציאת מצרים - the story of our Exodus from Mitzrayim.
 Second - Since the word עוני is written without the Vav, it can be read as לחם עני - A poor man's bread - to teach; מה עני שדרכו בפרוסה אף כאן בפרוסה - Just like a poor man does not usually have a complete loaf, only pieces of bread, so too, the Matzah should be eaten as a broken piece.
 OR - הוא מסיק ואשתו אופה - While he heats up the oven, his wife prepares the dough to be baked, so too, when preparing the מצה, the husband and wife should work together to prepare it as quickly as possible, so that it does not become חמוץ.

12

3 EXPLANATIONS OF לחם עוני

1 לחם שעונין עליו דברים הרבה

It can be read as לחם עני

מה עני שדרכו בפרוסה אף כאן בפרוסה

2 לחם עני

הוא מסיק ואשתו אופה

3 לחם עני